

Poláci

Historie kontaktů s Poláky

- 14. – 16. století
  - dle politiky vládařů (polský rod na českém trůnu – Jagellonci, 15. – 16. stol.)
  - kupci, studenti na Karlově univerzitě
  - odborníci (doly)
  - vliv katolictví
- 18. století
  - národní obrození – oboustranný zájem

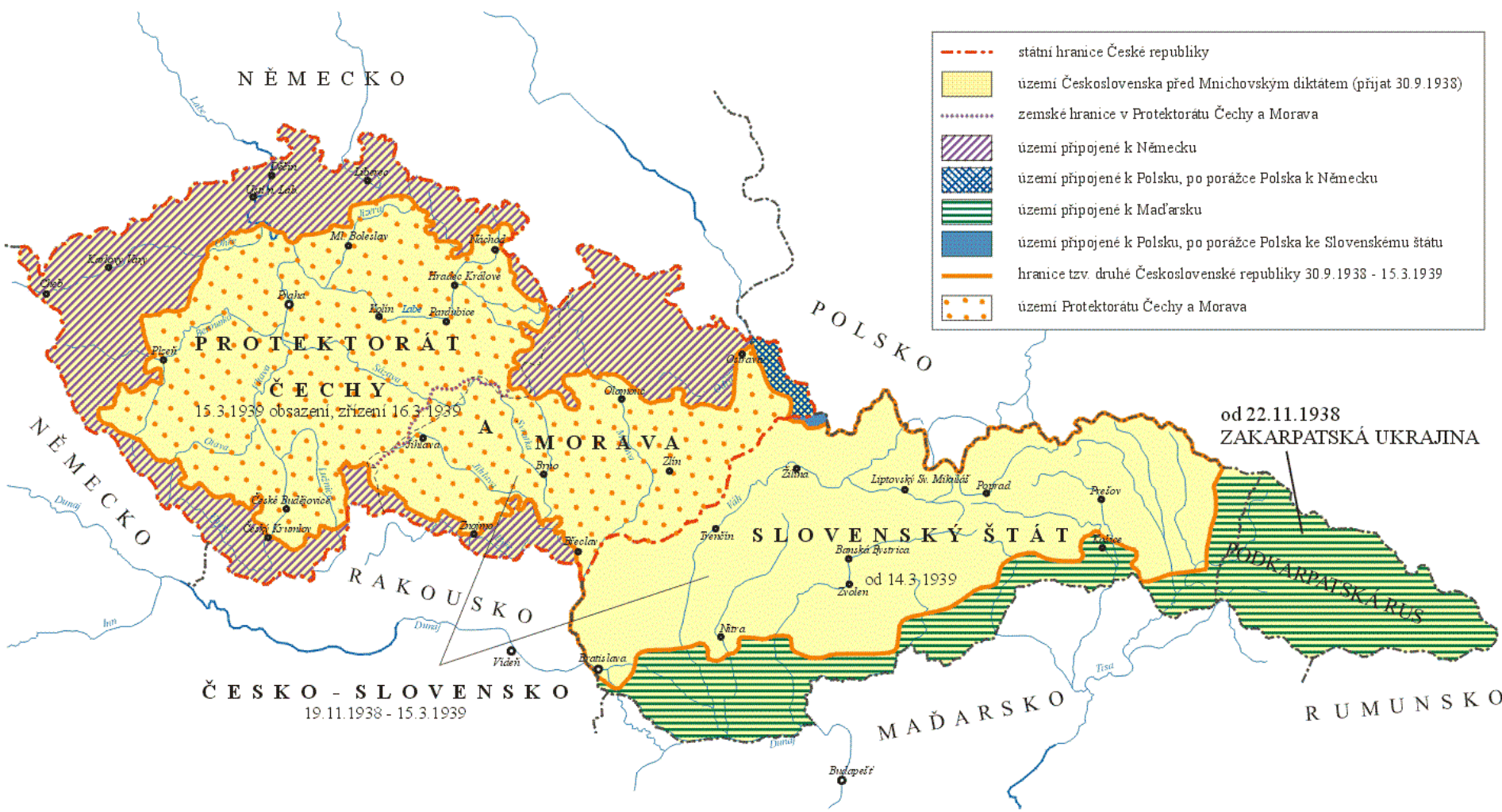
Poláci na Těšínsku

- polovina 17. století
  - valašská kolonizace
  - připojení Těšínska k Habsburské monarchii
- 19. století
  - Němci majetná vrstva, Češi administrativa, Poláci zemědělci a dělníci
  - Příchod Poláků z Haliče => změna národnostního složení

- Po 1. světové válce
  - spor ČSR a Polska o Těšínsko =>
  - vyhrocené vztahy mezi státy i národnostmi (ozbrojené konflikty)
  - 1920 mezinárodní arbitráž =>
  - rozdělení regionu = rozdělení rodin, společnosti
  - Poláci se stali skutečnou menšinou
  - národopisná slavnost Slezský rok (Jablunkov, 1923)

- 1938
  - po vzoru Němců Svaz Poláků v Čechách požadavky na autonomii
  - podstoupení několika okresů (30 tisíc Čechů do ČSR)
- 2. světová válka
  - přímá fyzická likvidace (Německo, Sovětský svaz) → nejvíce postižená oblast

- státní hranice České republiky
- území Československa před Mnichovským diktátem (přiját 30.9.1938)
- zemské hranice v Protektorátu Čechy a Morava
- území připojené k Německu
- území připojené k Polsku, po porážce Polska k Německu
- území připojené k Maďarsku
- území připojené k Polsku, po porážce Polska ke Slovenskému štátu
- hranice tzv. druhé Československé republiky 30.9.1938 - 15.3.1939
- území Protektorátu Čechy a Morava

**PROTEKTORÁT
ČECHY
15.3.1939 obsazení, zřízení 16.3.1939**

MORAVA

SLOVENSKÝ ŠTÁT

od 14.3.1939

od 22.11.1938
ZAKARPATSKÁ UKRAJINA

PODKARPATSKÁ RUS

ČESKO - SLOVENSKO
19.11.1938 - 15.3.1939

- Po válce
  - spory obdobné jako po r. 1918
  - 1947 zásah Sovětského svazu =>
  - odsun tzv. polských okupantů pozastaven, návrat Čechů, rehabilitace tzv. volkslistářů
- 50. léta 20. století
  - národnostní program P. Cieślara x osídlování pohraničí Čechy, Slováky, reemigranty, Řeky

- 1968
  - oficiální status národnostní menšiny
- 90. léta 20. století
  - obrovské množství organizací a institucí: kulturní, politické, volnočasové, sportovní
  - rozvoj školství (spolupráce s Polskem)

Charakteristika skupiny

- územní koncentrace
- 2. polovina 20. století postupná integrace x endogamie
- rozdíl mezi nížinnou a horskou oblastí

<https://www.youtube.com/watch?v=Otx1KAQvb4U>

[https://www.youtube.com/watch?v= RqOnfB4kEQ](https://www.youtube.com/watch?v=RqOnfB4kEQ)

Etnické identifikátory skupiny

- aktivní vědomí etnicity a osobité kultury =>
- množství ikonografických i psaných pramenů
- jazyk: aktivní používání (po našimu – polština ovlivněná češtinou, němčinou, slovenštinou), školy všech stupňů, příhraniční spolupráce, literatura, tisk, dvojjazyčné nápisy
- kulturní aktivity: festival Gorolski Święto (Jablunkov, 3. – 5. 8. 2018)

<https://www.youtube.com/watch?v=iBJl6SjsNXE>

Оудраѣ ꙗко ѿ ꙗзыка
Сурнаѣ зѣ ѿ ꙗзыка

ѿ ꙗзыка ꙗко ꙗзыка

Kulturní instituce skupiny

- Muzeum Těšínska
- FS Slezan (Český Těšín)

Poláci z Polska

- Od 50. let 20. století
  - pracovní migrace na základě mezistátních dohod
  - zemědělství, průmyslová tovární výroba
  - krátkodobé => trvalý pobyt na základě sňatku

Charakteristika skupiny

- střední a starší generace
- SŠ a VŠ, podnikatelé
- větší města
- obvykle kladný nebo neutrální postoj k Čechům x malá informovanost

Etnické identifikátory skupiny

- zachování kulturních specifik
- jazyk: i ve smíšených rodinách
- náboženství: římskokatolické, vysoké procento věřících
- zvyky: Vánoce (lámání oplatků), Velikonoce zachování náboženského charakteru
- strava: bigos, żurek, barszcz, golabki
- Kulturní aktivity: Dny polské kultury v Brně 4. – 30. 4. 2018

Statistické údaje

- 1980: 66 tis.
- 1991: 59,5 tis.
- 2011: 39.096 (+ 3.206 kombinace), JmK 772 (105)
- 2017: 20.645 trvalý nebo přechodný pobyt
- 2/2020: více jak 21.000 trvalý nebo přechodný pobyt

Kulturní instituce

- Československo-polský klub (Brno, 1925): do 1952; příznivci Polska
- Polský kulturně osvětový svaz (= PZKO; Český Těšín, 1947): zachování kultury Poláků v Č(SS)R
- Kongres Poláků v ČR (Český Těšín, 1990): zastupování menšiny na politické úrovni
- Polonus – Klub polski v Brně (1997): Den ústavy (3. 5.) a Den nezávislosti (11. 11.); polská školička (svátky)

Literatura a badatelé

- Vincenc Prasek (1843-1912): Matice opavská
→ Věstník; Vlastivěda slezská
- František Sláma (1850-1917): lidová slovesnost
- Jan Vyhlídal (1861-1937): hmotná i duchovní kultura
- Písňový folklor: F. Sušil (Cyprian Lelek), L. Janáček
- Drahomíra Stránská (1899-1964): oděv

- Alois Sivek (1920-1971): zbojnické legendy
- Antonín Satke (1920-2008): lidová slovesnost
- Jiří Langer (*1936): lidové stavitelství
- Těšínsko – 5 dílů (1997-2003)
- Muzeum Těšínska, Valašské muzeum v přírodě